

Sygn. akt IV KZ 2/23

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **T. K.**

skazanego z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 23 lutego 2023 r.

zażalenia oskarżycielki posiłkowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 13 grudnia 2022 r., sygn. akt II AKa 197/22,

o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 25 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 129/20, uznał T. K. za winnego popełnienia czynu z art. 148 § 1 k.k. i wymierzył mu karę 25 lat pozbawienia wolności. Po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 13 października 2022 r., sygn. akt II AKa 197/22, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzeczoną wobec T. K. karę pozbawienia wolności obniżył do 15 lat.

W rozprawie apelacyjnej nie uczestniczyli oskarżycielka posiłkowa B. B. ani ustanowiony przez nią pełnomocnik, chociaż o terminie rozprawy zostali prawidłowo zawiadomieni.

W dniu 16 listopada 2022 r. (data stempla pocztowego) oskarżycielka posiłkowa B. B. wystąpiła z wnioskiem o przywrócenie jej terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego, nie składając przy tym przedmiotowego wniosku. W uzasadnieniu podała, że w dniu 22 sierpnia 2022 r. w miejscu pracy została napadnięta (uznała to za próbę zabójstwa) i to traumatyczne zajście odbiło się na jej zdrowiu fizycznym i psychicznym, które już wcześniej, po śmierci zamordowanej córki było tak złe, że wymagała leczenia szpitalnego. Nadto wskazała, że czynności procesowe podjęte w związku ze zdarzeniem zaistniałym 22 sierpnia 2022 r., w trakcie których składała „cały szereg zeznań”, jak też „ogromny strach, że napastnik jest na wolności i powtórzy napad”, nie pozwalały jej funkcjonować racjonalnie. Uniemożliwiło jej to złożenie wniosku o uzasadnienie wyroku, a reprezentujący ją pełnomocnik z wyboru nie wywiązał się ze swoich obowiązków. Autorka pisma zaznaczyła również, że nadal leczy się psychiatrycznie.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wezwał B. B. do przedłożenia w ciągu 7 dni dokumentacji potwierdzającej leczenie w październiku 2022 r. Oskarżycielka posiłkowa w wyznaczonym terminie przedłożyła datowane 25 listopada 2022 r. zaświadczenie lekarskie potwierdzające, że jest „w stałym leczeniu od 13.08.2018 do nadal” w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Z. (k. 1262 akt sprawy).

Postanowieniem z dnia 13 grudnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach na podstawie art. 126 § 1 i 2 k.p.k. odmówił oskarżycielce posiłkowej B. B. przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 października 2022 r., sygn. akt II AKa 197/22. W uzasadnieniu, przedstawiając stan faktyczny sprawy, stwierdził, że oskarżycielka posiłkowa nie wykazała, iż niedotrzymanie tego terminu nastąpiło z przyczyn od niej niezależnych, determinowanych jej stanem zdrowia. Podkreślił nadto, że „B. B. nie przedstawiła jakiejkolwiek dokumentacji potwierdzającej wskazane przez nią we wniosku okoliczności” oraz że „to na stronie wnoszącej o przywrócenie terminu zawitego ciąży nie tylko obowiązek wskazania wszystkich okoliczności, które uniemożliwiły dokonanie czynności procesowej w przewidzianym terminie, ale także uprawdopodobnienie, że nastąpiło to z przyczyn

od strony niezależnych, tj. przekonywującego uzasadnienia zaistniałego uchybienia i wskazania podstaw swoich twierdzeń”.

Zażalenie na to postanowienie złożyła oskarżycielka posiłkowa B. B.. W uzasadnieniu przypomniła, że ubiegając się o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach, opisała stan swojego zdrowia, który nie pozwalał jej na racjonalne funkcjonowanie i złożenie wspomnianego wniosku w ustawowym terminie. Ponieważ leczenie ambulatoryjne, które podjęła było skuteczne aż do 22 sierpnia 2022 r., pogorszenie stanu zdrowia w głównej mierze było następstwem przestępstwa, którego ofiarą padła w tym dniu i które zaburzyło jej racjonalne myślenie. Dopiero teraz jej stan psychiczny wraca do „pewnej równowagi”, co pozwoliło wystąpić jej do Sądu Apelacyjnego o przywrócenie terminu, przy czym, wbrew twierdzeniu Sądu, złożyła zaświadczenie lekarskie, z którego wynika, że w październiku 2022 r. była leczona w Poradni Zdrowia Psychicznego. Autorka zażalenia ponownie wspomniła o zaniedbaniu swojego pełnomocnika, zaznaczając, że nie miała wpływu na jego postępowanie, nadto dołączyła kserokopię historii swojej choroby.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na okoliczność, która nie była w polu widzenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach, chociaż nie neguje jego rozstrzygnięcia. Mianowicie oskarżycielka posiłkowa w procesie była reprezentowana przez pełnomocnika, do którego – zgodnie z art. 88 § 1 k.p.k. – nie ma odpowiedniego zastosowania przepis art. 86 § 1 k.p.k. mówiący, że obrońca może przedsięwziąć czynności procesowe jedynie na korzyść oskarżonego. Oznacza to, że pełnomocnik, jako nieograniczony co do kierunku czynności i mogący skutecznie dokonywać czynności niekorzystnych dla mocodawcy, może ze skutkiem dla swojego klienta uchybić ustawowemu terminowi i wtedy niezłożenie przez pełnomocnika w terminie stosownego wniosku, względnie np. niewniesienie w terminie kasacji nie daje podstaw do przywrócenia terminu samej stronie, a fakt np. choroby strony nie ma tu znaczenia (zob. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom I, Warszawa 2014, teza 7 do art. 88, także J. Grajewski, L. K. Paprzycki, S. Steinborn, Kodeks postępowania

karnego. Komentarz, tom I, Warszawa 2010, teza 3 do art. 88; J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. M. Przyjemski, R. A. Stefański, S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, tom I, Dom Wydawniczy ABC, 2003, teza 11 do art. 88; postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 czerwca 1996 r., II KZ 22/96, OSNKW 1996, nr 9-10, poz. 57; 28 maja 1997 r., V KZ 45/97; 5 listopada 1999 r., II KZ 98/99; 10 września 2008 r., III KZ 86/08; 17 grudnia 2020 r., IV KZ 61/20). Ma przy tym znaczenie okoliczność, że pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej był przez nią ustanowiony, wobec czego nie ma odpowiedniego zastosowania art. 84 § 2 k.p.k. stanowiący, że wyznaczenie obrońcy z urzędu nakłada na niego obowiązek podejmowania czynności procesowych (tylko) do prawomocnego zakończenia postępowania. Ewentualne złagodzenie tej reguły wchodziłoby w grę w wypadku złej wiary pełnomocnika (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., V KZ 28/99), jednak oskarżycielka nie podała faktów, które by to wykazywały.

W tym stanie rzeczy nie ma istotnego znaczenia, że ma rację oskarżycielka posiłkowa gdy wskazuje, że poza polem widzenia Sądu Apelacyjnego pozostało złożone przez nią zaświadczenie lekarskie z dnia 25 listopada 2022 r., które zresztą nie zawierało konkretnych danych o stanie zdrowia B. B. w październiku 2022 r. oraz że dołączyła do zażalenia historię choroby. Wobec tego tylko ubocznie można wspomnieć, że i ten dokument nie przekonuje, iż oskarżycielka posiłkowa nie była w stanie sporządzić prostego w treści pisma i wysłać go do Sądu, względnie skontaktować się z pełnomocnikiem. O ile zapis z jej wizyty u lekarza psychiatry w dniu 25 sierpnia 2022 r., tj. po eksponowanym przez skarżącą zdarzeniu zaistniałym 3 dni wcześniej, wskazuje na „nastrój napięty” pacjentki, zarazem zaznacza, że jej orientacja jest pełna, to zapisy z wizyt w dniach 8 i 22 września oraz 6 października 2022 r. mówią, że cyt. „Orientacja pełna. Nastrój lepszy, spokojniejszy, napęd w normie. Zaprzecza objawom wytwórczym”. Najwyraźniej nie zachodziła więc taka sytuacja, że zainteresowana osoba tak poważnie chorowała, iż nie była w stanie podjąć nawet prostej czynności w sprawie, którą uważa za ważną dla siebie. Poza tym, przy uwzględnieniu art. 126 § 1 k.p.k. nie sposób ustalić, że przeszkoda, która miałaby uniemożliwić B. B. złożenie przedmiotowego wniosku, ustąpiła nie wcześniej niż 9 listopada 2022 r.

Niezależnie od powyższych spostrzeżeń celowe będzie odnotować, że w niniejszej sprawie na wniosek prokuratora zostało sporządzone pisemne uzasadnienie wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie T. K. i że oskarżycielka posiłkowa może wejść w jego posiadanie na podstawie art. 156 § 1-3 k.p.k. Wypada też poinformować skarżącą, że o ile zamierzała się ubiegać o przesłanie jej wyroku z uzasadnieniem w celu zaskarżenia tego wyroku, to art. 523 § 1 k.p.k. nie dopuszcza wniesienia kasacji wyłącznie z powodu niewspółmierności kary.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.